

Załącznik nr.1. do formularza nominacyjnego TRB "Roztocze".

Wspólny plan pracy.

Plan pracy dla Transgranicznego Rezerwatu Biosfery „Roztocze” wg Rekomendacji z Pamplony (Hiszpania, 2000) i zaleceniami dla ustanowienia i funkcjonowania transgranicznego rezerwatu biosfery.

Roztocze to jedyny w Unii Europejskiej region położony na styku stepu, gór oraz zalesionych wyżyn Europy Środkowej o wielkim znaczeniu przyrodniczo-kulturowym. Region pogranicza państw i kultur, rozdzielający – granicą Unii Europejskiej Polskę od Ukrainy. Różny poziom rozwoju społeczno-gospodarczego w Polsce i na Ukrainie decyduje o tym, że istnieją tu różne rozwiązania w zarządzaniu środowiskiem oraz rozwojem poszczególnych regionów w ujęciu społecznym i gospodarczym.

Transgraniczny Rezerwat Biosfery dostarcza narzędzi do wspólnego zarządzania. TRB stanowi, oficjalnie uznane na poziomie międzynarodowym oraz przez instytucje ONZ, polityczną wolę do współpracy w zakresie ochrony i zrównoważonego rozwoju w poszanowaniu środowiska przyrodniczego zarządzania ekosystemami rozdzielonymi przez granice. Jest to również zobowiązanie dwóch państw do stosowania wspólnie strategii sewilskiej dotyczącej rezerwatów biosfery i ich celów. Odpowiada ono na rosnące uznanie zasadności podejścia ekosystemowego do ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej. TBR staje się neutralną płaszczyzną wymiany doświadczeń i daje szansę na skoordynowanie współpracy pomiędzy interesariuszami po obu stronach granicy.

Plan pracy TRB „Roztocze” ustanawia ogólne ramy (cele) dla działań o charakterze transgranicznym. Konkretnie rozwiązania będą się różnić w zależności od kraju, stąd też zakłada się elastyczne podejście do założonych celów i konieczność ich adaptacji do sytuacji np. prawnej w poszczególnych krajach.

Harmonogram realizacyjny:

Rekomendacja do UNESCO TRB „Roztocze”	
<i>Cel strategiczny:</i> Przygotowanie aplikacji polsko-ukraińskiej w celu powołania przez UNESCO TRB „Roztocze”.	
<i>Cele taktyczne:</i>	<i>Cele operacyjne:</i>
Przygotowanie formularza nominacyjnego	1. Zlecenie przez Ministra Środowiska (Polska) Dyrektorowi Roztoczańskiego Parku Narodowego (RPN) przygotowania formularza aplikacyjnego, 2. Wykonanie przez RPN diagnozy stanu prac nad przygotowaniem formularza aplikacyjnego, 3. Organizacja cyku konsultacji społecznych po obu stronach granicy, 4. Pozyskanie dokumentacji Ukraińskiego Rezerwatu Biosfery Roztocze, 5. Wykonanie strefowania TRB „Roztocze”,

	6. Ustalenie listy interesariuszy i pozyskanie poparcia dla podjętych działań, 7. Opracowanie map i załączników do formularza aplikacyjnego 8. Wylonienie z grona sygnatariuszy TRB „Roztocze” Komitetu Sterującego, 9. Wskazanie głównych elementów planu współpracy w przyszłości, 10. Ostateczna redakcja formalna i językowa formularza nominacyjnego, 11. Oficjalna nominacja przez ICC MAB.
Funkcjonowanie TRB „Roztocze”	
<i>Cel strategiczny:</i> Zachowanie różnorodności walorów naturalnych i kulturowych, szczególnie w strefie rdzennej TRB.	
<i>Cele taktyczne:</i>	<i>Cele operacyjne:</i>
1. Prowadzenie działań ochronnych w ekosystemach zmierzających do: a) zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, b) przywrócenie właściwego stanu zasobów i składników przyrody, c) odtworzenie zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów, 2. Udostępnianie dla turystyki w sposób niewpływający negatywnie na stan środowiska przyrodniczego 3. Prowadzenia działań związanych z edukacją przyrodniczą.	Działania realizowane przez Roztoczański Park Narodowy (RPN), Lasy Państwowe (LP) (Polska) oraz Jaworowski Przyrodniczy Park Narodowy (JPPN) i Przyrodniczy Zapovednika „Roztocze” (PZR) w strefie rdzennej, zgodnie z własnymi planami przyjętymi dla poszczególnych podmiotów–działania stałe lub w oparciu o specjalne programy (<i>działania ad hoc</i>): • Utrzymanie oraz zapewnienie niezakłóconego przebiegu procesów ekologicznych; utrzymanie stabilności ekosystemów; • Zachowanie różnorodności biologicznej; • Utrzymanie dziedzictwa geologicznego i paleontologicznego; • Zapewnienie ciągłości istnienia gatunków roślin, zwierząt i grzybów, wraz z ich siedliskami, przez ich utrzymanie lub przywrócenie do właściwego stanu ochrony; • Zachowanie drożności korytarzy ekologicznych • Utrzymanie walorów krajobrazowych oraz zadrzewień; • Utrzymanie lub przywrócenie do właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych, a także pozostałych zasobów, tworów i składników przyrody; • Kształtowanie właściwych postaw człowieka wobec przyrody przez edukację, informowanie i promocję w dziedzinie ochrony przyrody; • Zapewnienie niezakłóconego, naturalnego przebiegu procesów przyrodniczych; • Rozwój infrastruktury turystycznej; • Sprzyjanie rozwojowi liniowych produktów turystycznych po obu stronach granicy w celu wypracowania wspólnej „roztoczańskiej” oferty turystycznej.
2. Koordynowanie działań w zakresie ochrony przyrody, edukacji ekologicznej i turystyki, a w przypadku niezgodności harmonizacja tych działań	• Koordynacja pracy; szczególnie Ośrodka Edukacyjno-Muzealnego, Roztoczańskiego Centrum Naukowo-Edukacyjnego Roztoczańskiego Parku Narodowego (Polska) oraz placówek edukacyjnych Zapovednika i JPPN, • Dostosowanie stałych form pracy do układu transgranicznego, szczególnie: działalności wystawienniczej, aktywnych interdyscyplinarnych form działalności edukacyjnej, programów

	edukacyjnych skierowanych do różnych grup odbiorców na Roztoczu, zielonych lekcji, oryginalnych form edukacyjnych np.: Ogólnopolski Konkurs fotograficzny „Roztocze w obiektywie”, „Roztoczański Park Narodowy i My”, „Roztaczamy swoje horyzonty”, „Dzień otwarty w Roztoczańskim Parku Narodowym”, Przegląd Prac Plastycznych „Śladami Aleksandry Wachniewskiej malarki i orędowniczki ochrony przyrody Roztocza”, „Babie Lato” itp.; • Rozwój nowych form współpracy: opracowanie monografii Roztocza, mapy turystycznej Roztocza, wystawy interdyscyplinarnej dotyczącej walorów przyrodniczych i kulturowych Roztocza, Rajdu Rowerowego Centralnym Szlakiem Rowerowym Roztocza, warsztatów dla specjalistów zajmujących się ochroną oraz udostępnianiem dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego Roztocza oraz jego udostępnianiem dla edukacji i turystyki
3. Opracowywanie wspólnych skoordynowanych strategii dla zagrożonych i chronionych gatunków i ekosystemów, gatunków wędrownych, a także kontrola inwazyjnych gatunków obcych występujących na Roztoczu.	(działania ad hoc) • Aplikowanie o środki zewnętrzne np. z programu Polska-Białoruś-Ukraina w celu opracowania wspólnych działań w celu inwentaryzacji i monitorowania populacji wybranych gatunków objętych ochroną oraz siedlisk przyrodniczych, • Wymiana doświadczeń w zwalczaniu gatunków obcych poprzez organizację warsztatów, wymianę kadr, itp.
3. Szkolenie kadr zajmujących się ochroną oraz udostępnianiem obszarów cennych przyrodniczo.	(działania ad hoc) • Organizacja warsztatów, szkoleń, konferencji w oparciu o programy współpracy międzynarodowej (dostępne w Polsce i na Ukrainie) np. RISE.
4. Wspieranie działań na rzecz pozyskiwania środków z zewnętrznych funduszy celowych na realizację zadań związanych z aktywną i bierną ochroną przyrody, działalność edukacyjną, udostępnianie obszarów chronionych po obu stronach granicy,	(działania ad hoc) Lobbowanie na rzecz realizacji programów mających na celu: 1. Standaryzację działań w zakresie edukacji ekologicznej i udostępniania dla turystyki, 2. Wypracowywanie wspólnego stanowiska w sprawach ochrony przyrody po obu stronach granicy, 3. Lobbowanie na rzecz budowania tożsamości regionalnej Roztocza – regionu pogranicza przyrodniczo-kulturowego, 4. Wspieranie i prowadzenie akcji informacyjnych na rzecz zachowania naturalnych krajobrazów Roztocza, lokalnego budownictwa, 5. Wspieranie działań ograniczających efekt cieplarniany; promowanie i sprzyjanie działaniom związanym z wdrażaniem odnawialnych źródeł energii, 6. Wymianę doświadczeń w zakresie sprawowanej ochrony przyrody i stosowanych rozwiązań organizacyjno-prawnych po obu stronach granicy

<i>Cel strategiczny:</i> Wykorzystanie Rezerwatu Biosfery jako modelu zarządzania zrównoważonym rozwojem i gruntami.	
<i>Cele taktyczne:</i>	<i>Cele operacyjne:</i>
1. Koordynacja praktyk zarządzania w zakresie zaspokajania zbiorowych potrzeb ludności zamieszkującej TRB Roztocze na zasadzie zrównoważonego rozwoju w poszanowaniu zasobów przyrodniczych i kulturowych Roztocza.	Wymiana doświadczeń pomiędzy sygnatariuszami TBR po obu stronach granicy. Cele realizowane w układzie ciągłym w związku z wypełnianiem obowiązków ustawowych w ramach prawa poszczególnych państw. Strefa tranzytowa i buforowa TBR. Dotyczyć one będą: 1. Ładu przestrzennego, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej, 2. Ciągów komunikacyjnych (dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego), w tym lobbowanie na rzecz udostępnienia przejścia granicznego Hrebenne-Rawa Ruska dla ruchu pieszego i rowerowego, 3. Wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz, 4. Lokalnego transportu zbiorowego, 5. Ochrony zdrowia i pomocy społecznej, 6. Edukacji publicznej, 7. Kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, 8. Kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych, 9. Porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, 10. Utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych, 11. Wspierania i upowszechniania idei samorządowej, w tym tworzenia warunków do działania i rozwoju jednostek pomocniczych i wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej, 12. Promocji Roztocza, 13. Współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych, 14. Współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw spoza TRB Roztocze. Działania <i>ad hoc</i> realizowane w oparciu o zewnętrzne programy pomocowe i związane będą z: 1. Utworzeniem transgranicznego systemu reagowania na zagrożenia środowiska naturalnego w obszarze TBR mające na celu rozwój i wzmocnienie współpracy transgranicznej instytucji odpowiedzialnych za reagowanie na zagrożenia środowiska naturalnego. Działania mają na celu: • Wdrożenie procedur współpracy transgranicznej w zakresie rozpoznawania i likwidacji zagrożeń środowiska naturalnego, • Rozbudowę systemów łączności oraz wspomagania

	dowodzenia działaniami ratowniczymi, • Poprawę podstawowego wyposażenia służb odpowiedzialnych za rozpoznawanie i likwidację zagrożeń środowiska naturalnego, • Unifikację sprzętu w celu przystosowania do działań po obu stronach granicy, • Poprawę warunków zdobywania dodatkowych kwalifikacji poprzez wzmocnienie bazy i zaplecza szkoleniowego, • Organizację konferencji międzynarodowych, co sprzyjać będzie wymianie doświadczeń, umiejętności służb zajmujących się likwidacją zagrożeń środowiska naturalnego z Polski i Ukrainy,
2. Wymianę doświadczeń i w dalszej perspektywie koordynacja praktyk zarządzania trwale zrównoważoną gospodarką leśną w lasach własności Skarbu Państwa – Lasy Państwowe oraz innych własności	Działania <i>ad hoc</i> realizowane będą w oparciu o zewnętrzne programy pomocowe i związane będą z: gospodarką leśną, funkcjonowaniem lasów ochronnych, sporządzaniem i realizacją planów urządzania lasu, zasadami udostępniania lasów,
3. Identyfikacja możliwych „nieuczciwych inicjatyw” (czyli takich, które w założeniach powinny przynosić pozytywne rezultaty, ale w efekcie prowadzą do niekorzystnych czy wręcz szkodliwych zachowań) i promocji zrównoważonych trwale działań	Wg pojawiających się potrzeb
4. Wspieranie działań na rzecz opracowania „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego i ochrony dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego Roztocza”	Działania <i>ad hoc</i> realizowane w oparciu o zewnętrzne programy pomocowe i związane będą one z programem: • „Aktywne Roztocze” liderem, którego jest miasto Tomaszów Lubelski. Program ma na celu wyodrębnienie Roztocza i ukierunkowanie go na rozwój społeczno-gospodarczy w ramach jednorodnego obszaru funkcjonalnego w obszarze TBR „Roztocze”, • Promowanie współpracy między różnymi grupami interesariuszy mających te same zainteresowania, w celu wspólnych projektów w ramach TRB, • Opracowanie wspólnych strategii planowania w oparciu o badania i monitorowanie.
5. Opracowanie i wspieranie wdrażania wspólnej polityki turystycznej;	Działania <i>ad hoc</i> realizowane w oparciu o zewnętrzne programy związane będą z: • Dalszym rozwojem liniowego produktu turystycznego Centralnego

	Szlaku Rowerowego Rostocza od Kraśnika (Polska) do Lwowa (Ukraina) i towarzyszących mu tras lokalnych, • Tras rowerowych Polski Wschodniej, • Turystki przyrodniczej i kulturowej po obu stronach granicy, • Lobbowaniem na rzecz udostępnienia przejścia granicznego Hrebenne-Rawa Ruska dla ruchu rowerowego i pieszego, • Wspieraniem rozwoju i promocji kuchni regionalnej, idei agroturystyki, • Promocja wspólnych imprez kulturalnych i wspieranie współpracy w sferze zachowania dziedzictwa kulturowego i historycznego; np. Letnia Akademia Filmowa w Zwierzyńcu, Folkowisko w Goraju, Jazz na kresach oraz wielu innych imprez po obu stronach granicy o charakterze regionalnym i ponadregionalnym.
<i>Cel strategiczny:</i> Wykorzystanie obszaru TBR „Rostocze” do promocji, badań naukowych, monitoringu, edukacji i szkoleń	
<i>Cele taktyczne:</i>	<i>Cele operacyjne:</i>
1. Badania i monitoring	Badania naukowe na Rostoczach prowadzone są od ponad 60 lat i wpisane są w funkcjonowanie Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie i Uniwersytetu Iwana Franki we Lwowie. Ośrodki te zrealizowały i realizują na Rostoczach wiele programów badawczych, prowadzą wymianę kadr, organizują wiele konferencji, zjazdów, sympozjów, szkoleń i warsztatów, czego dowodem jest wiele publikacji naukowych i zrealizowanych programów badawczych. Przedstawiciele świata nauki zasiadają w Radach Naukowych RPN, JPPN i Przyrodniczego Zapovednika Rostocze. Ich udział jest zaplanowany również w Komitecie Sterującym TBR Rostocze. Rostoczański Park narodowy realizuje od 2012 roku zintegrowany program monitoringu środowiska przyrodniczego w układzie Parku wraz z otuliną. Koordynuje prace związane z powstaniem monografii Rostocza oraz mapy turystyczno-przyrodniczej Rostocza. Działania realizowane stale oraz w układzie <i>ad hoc</i> obejmować będą: • Utrwalanie istniejących i opracowanie nowych programów badawczych, • Opracowanie wspólnych metod i formatów zbierania danych oraz wspólnych wskaźników do monitorowania i oceny, • Wymianę istniejących danych, w tym map i informacji geograficznej oraz ułatwienie dostępu do wyników badań, • Udostępniania informacji naukowych, • Udostępniania i wymianę sprzętu, • Publikację wyników wspólnych badań, • Opracowanie wspólnych map i GIS.
2. Edukacja i szkolenia	Wielu interesariuszy TBR Rostocze ma podpisane umowy i prowadzi w ramach własnej działalności współpracę związaną z wymianą doświadczeń.

	Zintegrowane działania w ramach TBR Roztocze obejmować będą: • Organizowanie wspólnych szkoleń i spotkań technicznych dla menedżerów i pracowników w terenie, • Promocję i wymianę personelu, • Promocję zrozumienia kultury po polskiej i ukraińskiej stronie Rezerwatu, • Organizację szkoleń językowych, • Wymiany naukowców pomiędzy uczelniami i instytucjami naukowymi i badawczymi w poszczególnych krajach, • Wymianę doświadczeń w ramach warsztatów, szkoleń i konferencji tematycznych, • Wnioskowanie o realizację programów szkoleniowych dla różnych grup interesariuszy.
3. Budowanie tożsamości regionalnej i promocja idei TRB Roztocze	W celu dotarcia do różnych grup odbiorców planuje się działania mające na celu: • Opracowanie wspólnej strategii „Public Relations” w celu podnoszenia świadomości i promowania TRB „Roztocze”, • Wydanie materiałów informacyjnych, broszury, książki, itp., • Organizowanie wystaw i imprez dotyczących TRB „Roztocze”, • Opracowanie wspólnego logo dla TRB „Roztocze”, • Opracowanie wspólnej szaty graficznej, wzoru dla materiałów informacyjnych, • Wdrożenie wspólnych projektów promocyjnych, • Utworzenie wspólnej strony internetowej – działanie zostanie wykonane po uzyskaniu nominacji UNESCO.